

Motion till riksdagen

1985/86:Jo614

Åsa Strömbäck-Norrman m. fl. (s)

En bio- och geokemisk atlas över Sverige

Att slå vakt om vår miljö och kampen mot försurningen är en av de absolut största frågorna i dagens samhälle. I årets statsbudget anvisas betydande medel till forskning på miljöområdet. Hur påverkas människor, djur och växterna ute i naturen av föroreningar och kemikalier? Försurningen av våra skogar och vatten är i dag ett mycket stort hot mot vår miljö. För att man på ett riktigt sätt skall kunna angripa våra miljöproblem krävs ett riktigt faktaunderlag så att de resurser som ställs till förfogande blir utnyttjade på ett för samhället riktigt sätt.

En geokemisk atlas över Sverige, som visar de naturligt betingade regionala variationerna av de för vår miljö väsentliga elementen, är en nödvändig faktabas för all forskning i Sverige. Det krävs en nödvändig baskunskap för att man t. ex. skall veta om en uppmätt regional metallförhöjning i en miljöundersökning är antropogent eller naturligt betingad. För närvarande läggs det ner allt mer pengar på undersökningar om hur den ökade försurningen påverkar metallbasen i naturen utan att nödvändiga medel ställts till förfogande för basfaktainsamling om de naturliga variationerna. Finland har genom sin geologiska undersökning redan färdigställt en geokemisk atlas och i Norge beräknas arbetet vara färdigt under 1986. Ett förslag diskuteras för närvarande i våra grannländer att genom nordiska rådets försorg publicera en geokemisk atlas över norden. Det är därför angeläget att vi i Sverige också kommer i gång med arbetet.

En rikstäckande översikt över markens motståndskraft mot försurning skulle erhållas, där olika riskområden med dålig motståndskraft kan identifieras. Atlasen kan också ligga till grund för en översiktlig planering av arten och omfattningen av regionala gödslingsinsatser. Klara samband mellan vissa sjukdomars utbredning och den kemiska miljön har kunnat påvisas. Även på detta område skulle en geokemisk atlas kunna användas. Även vid malmprospektering skulle en atlas kunna utgöra ett ovärderligt faktaunderlag för planering och prioritering av olika regionala prospekteringsinsatser. Stora belopp av de krympande resurserna för prospekteringen sparas genom att insatserna kan styras till de områden, som nu har den högsta malmhalten. På detta område kan man redan nu visa upp positiva resultat i Finland.

Det är väl känt att vegetationen inom ett visst geografiskt område kan ge värdefull information om områdets geokemi, dvs. om berggrundens och markens innehåll av olika grundämnen. På grund av växternas förmåga att uppta och anrika ämnen kan kemiska analyser av växtmaterial ofta vara av

större värde än jordanalyser, exempelvis vid malmprospektering. En rikstäckande provtagning och analys av lämpligt växtmaterial skulle utgöra ett värdefullt komplement till den geokemiska atlas, grundad på moränprovtagning, som föreslagits. På grund av att växters ämnesupptag är selektivt och styrt av en rad inverkanse faktorer, kan de båda provmaterialen dock ej ersätta varandra.

Kemisk analys av ett provmaterial från hela landet, bestående av barr, kvist och innerbark från gran skulle ge ett bakgrundsmaterial av stort värde inom olika områden, däribland miljöforskning och skogsbruk. Genom att provmaterialet tas från skogsträd möjliggörs speciella skogliga tillämpningar, såsom översikter av växtnäringstillståndet för skog inom olika regioner och forskning rörande skogens hälsotillstånd. För närvarande föreligger inte något rikstäckande provmaterial från skogsträd varför upprättandet av en Biogeokemisk atlas vore av stort värde för den fortsatta kampen mot bland annat försurningen. Sveriges Geologiska AB analys och miljögrupp har under fem års tid byggt upp ett värdefullt kunnande på detta område varför kartläggningen med fördel skulle kunna lämnas till den i samarbete med statens lantbruksuniversitet.

Hemställan

Med det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående upprättande av bio- och geokemisk atlas över Sverige.

Stockholm den 27 januari 1986

Åsa Strömbäck-Norrman (s)

Monica Öhman (s)

Bruno Poromaa (s)

Mot. 1985/86
Jo614